

KOMUNIKAT PRASOWY nr 189/24

Luksemburg, 7 listopada 2024 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-460/23 | [Kinsa]¹

Pomoc w nielegalnym wjeździe udzielana w celach humanitarnych: rzecznik generalny Jean Richard de la Tour uznał, że dyrektywa 2002/90 jest ważna i określa przesłanki karalności w prawie Unii i prawie krajowym

Dyrektywa 2002/90 jest zgodna z zasadą ustawowej określoności i proporcjonalności czynów zabronionych i kar. Do sądu krajowego należy zapewnienie, aby sankcje mające zastosowanie do osób, które działały w sposób bezinteresowny, były proporcjonalne, jeżeli osoby te nie są zwolnione z odpowiedzialności karnej

Dyrektywa 2002/90² wymaga od państw członkowskich przyjęcia właściwych sankcji wobec każdej osoby, która umyślnie pomaga obywatelowi państwa trzeciego w nielegalnym wjeździe na terytorium państwa członkowskiego³. Dyrektywa ta przewiduje jednak, że państwa członkowskie mogą nie nakładać sankcji, jeżeli pomoc ta jest udzielana w celach humanitarnych⁴.

Na podstawie tej dyrektywy prawo włoskie penalizuje ułatwianie nielegalnego wjazdu, niezależnie od intencji osiągnięcia korzyści finansowej. Przewiduje ono karę od dwóch do sześciu lat pozbawienia wolności, grzywnę w stałej wysokości 15 000 EUR od danej osoby i, jak się wydaje, dopuszcza łączenie tych sankcji.

Sąd w Bolonii musi orzec w przedmiocie odpowiedzialności karnej obywatelki państwa trzeciego, która pomogła w nielegalnym wjeździe na terytorium Włoch swojej córce i siostrzenicy, posługując się fałszywymi dokumentami tożsamości. Ma wątpliwości co do ważności dyrektywy 2002/90 na tej podstawie, że miałyby ona w sposób nieproporcjonalny naruszać prawa podstawowe zainteresowanych osób. Sąd uważa w szczególności, że jest ona sprzeczna z zasadą proporcjonalności, ponieważ prawodawca Unii penalizuje ułatwianie nielegalnego wjazdu niezależnie od intencji osiągnięcia korzyści finansowej, nie wymagając od państw członkowskich zwolnienia z odpowiedzialności karnej osób, które działają w celach humanitarnych lub ze względu na obowiązki rodzinne.

W przedstawionej dziś opinii rzecznik generalny Jean Richard de la Tour wyjaśnił w pierwszej kolejności, że karalność ułatwiania nielegalnego wjazdu obejmuje wszystkie czyny, poprzez które dana osoba w sposób przemyślany i celowy pomaga w nielegalnym przekroczeniu granicy państwa członkowskiego, niezależnie od motywacji tej osoby.

W drugiej kolejności uznał, że nie istnieje **nic, co mogłoby wpłynąć na ważność tej dyrektywy w świetle zasady ustawowej określoności czynów zabronionych i kar** ustanowionej w art. 49 ust. 1 Karty praw podstawowych UE. Penalizacja wspomnianego czynu jest objęta zakresem kompetencji w sprawach karnych dzielonej między Unię i państwa członkowskie i wpisuje się w ramy zbliżenia istniejących ustawodawstw krajowych. Ponieważ wspomniana dyrektywa nie może sama w sobie prowadzić do powstania odpowiedzialności karnej osób, do państw członkowskich należy przewidzenie tej karalności za pomocą uregulowania krajowego, które ma być proporcjonalne i charakteryzować się szczególnością, precyzją i jasnością niezbędnymi do spełnienia wymogu pewności prawa. Do państw członkowskich należy również określenie, zgodnie z ich kryteriami ponoszenia odpowiedzialności karnej, zakresu, w jakim dana osoba może, w świetle okoliczności konkretnej sprawy, skorzystać z wyłączenia odpowiedzialności karnej lub z podstawy odstąpienia od wymierzenia kary bądź jej obniżenia.

W trzeciej kolejności rzecznik generalny J. Richard de la Tour uznał, że **karalność ułatwiania nielegalnej imigracji nie jest sprzeczna z zasadą proporcjonalności** ustanowioną w art. 49 ust. 3 Karty praw podstawowych UE.

Po pierwsze, istotne jest wzięcie pod uwagę nie tylko zagrożenia, jakie zjawisko to stanowi dla ochrony porządku publicznego i zarządzania granicami, ale również zagrożeń, na jakie mogą być narażone zainteresowane osoby ze względu na nielegalną działalność, która jest z nim związana, oraz sytuacji znacznej niepewności i zależności, w jakiej mogą się one znaleźć. Po drugie, o ile udzielana pomoc niekoniecznie stanowi działalność zarobkową lub przestępczą i nie zawsze stwarza poważne zagrożenie dla życia tych osób, o tyle ważne jest objęcie wszystkich czynów przyczyniających się do nielegalnego wjazdu obywateli państw trzecich zakresem działania organów ścigania, tak aby zapewnić większy nadzór nad czynami, które dokonywane pod pozorem solidarności lub względów dotyczących więzi rodzinnych mogłyby w rzeczywistości służyć realizacji innych celów. W tym kontekście to do sądu krajowego należy określić motywacji sprawcy czynu oraz ocena zakresu, w jakim czyn ten był podyktowany koniecznością ochrony nadrzędnego interesu i uzasadnia, biorąc pod uwagę przepisy prawa krajowego, wyłączenie odpowiedzialności karnej zainteresowanego lub odstąpienie od wymierzenia mu kary bądź jej obniżenie.

W ostatniej kolejności rzecznik generalny J. Richard de la Tour podkreślił, że Trybunał nie dysponuje wystarczającymi informacjami dotyczącymi zakresu przewidzianych w prawie włoskim przesłanek wyłączenia odpowiedzialności karnej, odstąpienia od wymierzenia kary lub jej obniżenia. Niemniej zauważył, że zasada proporcjonalności stałaby na przeszkodzie systemowi krajowemu, który nie pozwałaby sądowi na dokonanie wyważenia wchodzących w grę interesów i na indywidualizację kary. W szczególności **sąd krajowy powinien móc zróżnicować odpowiedzialność karną osoby, która działała z pobudek ludzkich lub z konieczności, oraz osoby, która kierowała się wyłącznie przestępczym zamiarem popełnienia czynu wyraźnie zabronionego przez ustawę w celu osiągnięcia korzyści finansowej.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa. Nie odpowiada ona rzeczywistej nazwie ani rzeczywistemu nazwisku żadnej ze stron postępowania.

² [Dyrektywa Rady 2002/90/WE](#) z dnia 28 listopada 2002 r. definiująca ułatwianie nielegalnego wjazdu, tranzytu i pobytu.

³ Zobacz art. 1 ust. 1 lit. a) dyrektywy.

⁴ Zobacz art. 1 ust. 2 dyrektywy.